

O Jankovi Hraškovi

Kedysi dávno-pradávnou žili muž so ženou. Mali peknú chalúпку, záhradku i pole. V stajni vola i kravičku. Žilo sa im dobre. Len jedno im chýbalo – dieťaťko. Žena po dieťaťku veľmi, preveľmi túžila. A často horko nariekala – slzy ako hrachy prelieva:

– Ach, keby sme mali aspoň také maličké dieťaťko, ako je malilinký hrášok. Hneď by bolo v celom dome veselšie! Tak veľmi by som ho ľúbila.

Ako bolo, ako nie, raz sa stalo niečo nevidané.

Jedného dňa šiel muž orať do poľa a žena ostala doma obed variť. Blížilo sa k poludniu. Žena obed dovárala, lamentovala a bedákala:

– Ach, ktože dnes môjmu mužičkovi obed zanesie?

– Ja, mamka! – zareval ktosi spoza pece, že sa až chalúпка zatriasla.

Žena sa obzerala naľavo i napravo, pred seba i za seba. A pre istotu i pod povalu nazrela. Ale nič.

– Veď hovorím, ja, mamka! – ozval sa znovu chlapčenský hlas.

Žena zahundrala:

– A vari si škriatok? Alebo nebodaj duch? Kdeže si, stvorenie božie, veď ja ťa nevidím!

– Akože ma nevidíte? Tu som!

Vyskočilo to na stôl a duplo nôžkou, že až krčah na stole poskočil. Žena sa lepšie prizrela a čo nevidí? Na stole stojí chlapča, no namojveru, malilinké ako hrášok. Žena sa od údivu posadila a nevládala sa od prekvapenia ani pohnúť. Ale chlapča hneď zhurta zavolalo:

– A čože sedíte, mamka? Hýbte sa! Máme veľa roboty!

Žena sa konečne spamätala a vraví:

– Juj, či si maličký, ako taký hráštek, – vzala chlapča do dlaní a vybozkávala ho. – A veruže ťa tak budeme volať, Janko Hraško.

– Nože mamka, nestískajte ma toľko a dajte mi rýchlo jesť. A potom zanesiem tatkovi obed na pole!

Mamka doniesla Jankovi plnú misku halušiek s makom a ten ich zhltol, len taký fukot.

– Nože, mamka, ešte pridajte! Bist'ú, či som hladný, – oblizoval Janko lyžicu nad prázdnu misku.

– Chlapča je malé, že by sa aj gombíkovou dierkou prepchalo, ale zje za troch! – smiala sa mamka a nakladala Jankovi ďalšiu misku halušiek.

Potom zabalila Jankovi obed pre otca. Do misky naložila halušiek s makom, misku do plachtičky zaviazala a šup! Misku si Janko vyšvihol na chrbát. Do rúk schytil kanvičku s polievku a lyžicu s vidličkou si hodil na plece. A tak sa pobral za otcom na pole. Kto by to videl, pučil by sa od smiechu alebo fujazdil preč od strachu. Chlapča nevidno, po chodníku sa rúti čudný sprievod – najprv veľká miska s kanvičkou a za nimi lyžička s vidličkou.

Ide Janko Hraško, ide, smelo si po chodníku vykračuje a do kroku si hvízda. A tu zrazu – hapčí! Milému Jankovi Hraškovi sa kýchlo, že až podskočil. Zakopol pri tom o balvan na ceste a šup – bum – bác! Padal rovno do veľkej hlbociznej jamy. Kotúl'al sa a kotúl'al, kotrmelec za kotrmelec, po hrboľoch sa udieral. To je galiba! Vysypali sa halušky z misky, vyliala sa aj polievka. Nestačil sa ani spamätať a už v polievke plávali halušky, Janko aj lyžička s vidličkou.

– Bist'ú, hádam sa neutopím v polievke! – jedoval sa Janko.

Rýchlo schmatol vidličku a zapichol ju na dno jamy. Šikovne sa na ňu vyšplhal ako veverička na žrd'. Visel Janko hore na zapichnutej vidličke, čakal, kým polievka vsiakne do zeme. A namrzene hundral:

– To je ale patália! No tatko, máme po polievke.

Keď Janko Hraško zliezol z vidličky, ocitol sa na dne hlbokkej jamy.

– A čo teraz? – poškrabkal sa Janko pod klobúkom. – Ako sa len dostať von?

Hútal, hútal, až vyhútal. Vystaval z halušiek veľký most a po ňom sa dostal pekne-krásne z hlbokkej jamy von. Halušky potom povytáhoval z tej jamy lyžičkou, naložil do misky a šiel ďalej za otcom.

Ako si tak Janko Hraško vykračuje ďalej, príde k potôčiku.

– Bist'ú! Ako sa dostanem ďalej?

Pozrie Janko hore prúdom, pozrie dolu prúdom, široko-ďaleko niet ani mosta, ani lávky, ani hrádze. Janko skúsil strčiť do potôčika vidličku.

– Hrom do duba! Je to hlboko. Potôčik veru sám neprebrodím.

Ale to by nebol Janko Hraško, keby si neporadil. Poškrabal sa pod klobúkom a...

– No jasnačka!

Nasadol do lyžičky ako do člnka a vidličkou sa od dna odpichoal. Plával a plával, s vlnami sa pasoval, až sa preplavil na druhý breh potoka. Na druhom brehu sa vylodil a videl už pole i otca orať. No, je už celkom blízko. A tak už od potoka začal kričať:

– Tatko, takto! Obed ide!

A naozaj. Otec si od údivu div oči nevyočil. Miska uháňa sama pomedzi brázdy rovno k nemu. A s veľkým krikom.

– Čo je to za čertovský kúsok?

– To som ja, tatko. Váš syn Janko Hraško!

– Bodaj ťa stislo! Čo sa mi marí? Veď nikoho nevidím!

– No, tu som! – zareval Janko Hraško a vyhodil misku s haluškami rovno otcovi do rúk. Ešteže ju stačil chytiť. Malý figliar ho veľmi rozveselil. Potešil sa otec, ale sa aj veľmi-preveľmi počudoval, lebo pokiaľ vedel, žiadneho syna nemal. Ale Janko Hraško sa vyšplhal po jeho nohe a košeli rovno na tatkovu mohutné plece a vrelo ho vyobjímal a vybozkával na líce.

Po radostnom zvitání sa otec pustil do obeda.

– A čo, polievku mi mamka neposlala? – spýtal sa otec.

– Pes zhodil kanvičku na polievku. A v kanvičke sa urobila diera. Tak mamka povedali, že polievka bude na večeru, – vykrúcal sa Janko.

Tatkovi sa to nezdalo. Ale aj tak začal bez slova jesť halušky. No tie mu začali škrípať a chrapčať a vŕzgať medzi zubami. Just, akoby ich niekto pieskom pocukroval. Janko videl, že otcovi halušky nechutia. Začal sa okúňať a červenáť od hanby. A prv, než stačil otec niečo povedať, spustil:

– To nie ja! To asi mamka! Určite zle mak pomleli! Mlynček dnes nie a nie poriadne mlieť! Bude ho treba namastiť. –

To už tatko vedel, že Janko klame.

– Nevieť-nevieť, koho by bolo treba namastiť, – pajedil sa a už-už chcel Janka vyplatiť. Ale milý Janko nečakal a podľa rýchlo k otcovým volkom. Vyškriabal sa na vola a vteperil mu rovno do ucha. Popchol volky do kroku a jak poháňa, tak poháňa. To otcovi znova urobilo dobrú vôľu.

– Bodaj ťa stislo, ty chrúst malý! – rozradostil sa. Janko poháňal, ako keby bol oráčom odjakživa a volky ho poslúchali, ani čoby im do kroku vyhrával. A tak orali spolu. Tatko za pluhom a Janko s' a pohonič.

Iba keď odrazu – kde sa vzala, tu sa vzala, hrkotala okolo poľ a parádna brička. A v nej sa viezol chýrny pán. Už z diaľky počul tenký hlas, ktorý volky poháňal.

– Hijó, hijó! – a o chvíľu zas – Hetá! No hetá!

Hlas kričal tak mocne, že sa až neďaleká hora ozývala, ale pohoniča nebolo vidno.

Zostúpil urodzený pán z bričky. Počúva, pozerá a potom sa oborí na tatka:

– Hej, sedliak? Čo je to len za čertovský kúsok? Čo to tu na poli vystrájaš? Bosorácke kúsky stváraš? Nejaký holofojtoš tu reve, ani čo by ho z kože drali a nikde nikoho.

– To je môj synček. Hen, v uchu vola sedí a poháňa, – povedal hrdo tatko, – Jankom Hraškom ho nazývame.

Vycifrovaný pánko sa nevedel vynačudovať. Takého špunta jakživ nevidel. Aký je len maličký. A aký je len šikovný! Tu si ten urodzený pán spomenul na ženu, ktorú nechal doma, kým bol na cestách. Sľúbil jej, že z ciest niečo vzácne prinesie.

– Toto by bol nevídaný darček! Tomu by sa žena potešila! Piš'ala by od radosti! – zaradoval sa vicišpán a hneď začal tatka prosiť:

– Počuj, gazda, predaj mi toho špunta. Dám ti zaň dvadsať zlatiek.

– Nie, nie! To nemôžem, jasný pane, veď je to môj syn! – rázne sa otočil tatko.

– A čo päťdesiat? Päťdesiatku za špunta, – zastavil ho pánko.

– Ani počuť, jasný pane! Čoby na to povedala moja žena. Je to náš milovaný synček! – nedal sa prehovoriť tatko.

– Tak dobre, sto. Dám ti zaň rovných sto zlatých! Počuješ? Sto zlatiek. To musí dobrý gazda zvážiť. Sto alebo nič.

Kým sa takto zjednávali, huncúta Janka Hraška už svrbelo pod klobúkom. Hútal, hútal, až vyhútal. Mrštne sa vykriabal tatkovi na plece a šepol mu do ucha.

– Tatko, len ma predajte! Sto zlatiek je sto zlatiek. Nebojte sa, raz-dva budem doma.

A tak sa stalo. Urodzený pán odrátal tatkovi sto zlatiek z veľkého tučného mešca napchatého zlatiakmi. Potom mešec i Janka Hraška hodil do veľkej kabely, ktorá visela za bričkou. A tak Janko Hraško sedel schúlený vo veľkej kabele a viezol sa na pánov statok. Ale nie dlho.

Urodzený pán rozprával po ceste kočišovi, ako sa teší, že dá malé chlapča svojej žene. Nechá mu urobiť malú izbičku z dreva a žena mu obstará tucet šiat – na piatok i na sviatok. A ukážu ho hosťom. Tí budú závidieť! Nikto takého špunta nemá.

– Môžete čakať! – jedoval sa Janko Hraško. – Janko Hraško bude milost'pánom opicu na špagáte robiť! To určite!

Vytiahol z halienky nožík a urobil dierku do kabely. Najprv malú. Potom kabelu rozrezal na hodnom kuse. A tou dierou začal vystrkovať zlatky, ktoré ostali v tučnom mešci. Zlatiačky skákali pekne jeden za druhým z kabely von a ostávali za vozom.

– Jedna zlatka a druhá zlatka a tretia a štvrtá... – rátal Janko.

Tristo, povážte, rovných tristo zlatiek Janko Hraško narátal. Nakoniec vyhodil prázdny mešec a heéj rup! Vyskočil aj sám. Zlatky ležali jedna za druhou (rozkotúľané) na hradskej a cestu domov ukazovali.

– No len poďte, moje ligotavé! Hopsa do mešca! Ide sa domov! – schytil Janko mešec a pustil sa do zbierania. A tak od zlatky k zlatke rýchlo a poľahky trafil domov.

Mamka a tatko práve sedeli za stolom pri večeri. Ale nevečerali. Nad taniermi sedeli, hrachovú polievku ledabolo miešali a slzy ako hrachy im rovno do tej polievky padali.

– Hej, mamka, veďže tú polievku nepresol'ťe! – zreval Janko na prahu izby a zhodil z pleca tučný meštek peňazí.

– Tatko, či som vám dobre neporadil? Teraz máte aj syna, aj peniažky pekne doma! Ako správny gazda!

Mamke a tatkovi vypadli od prekvapenia lyžice z rúk. Ej, či sa Jankovi potešili! Synka si vyobjímali a vybozkávali, radosti nebolo konca kraja. A tak si potom šťastne a pokojne žili, až kým nepomreli.

Zdroj:

<http://www.mamatata.sk/node/449776>

Text © Ľudmila Hrdináková

Linky:

<https://www.youtube.com/watch?v=ogcgDrp89HA> Rozprávky vlka a líšky – Janko Hraško

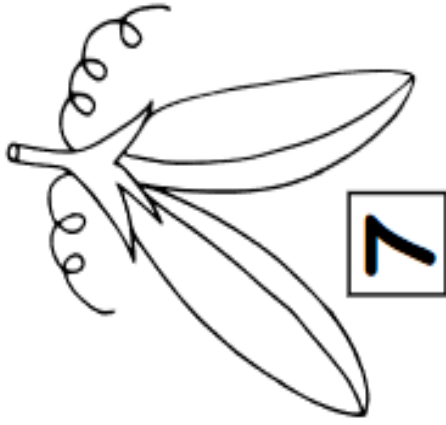
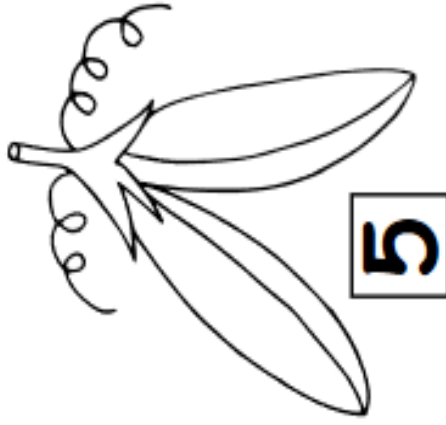
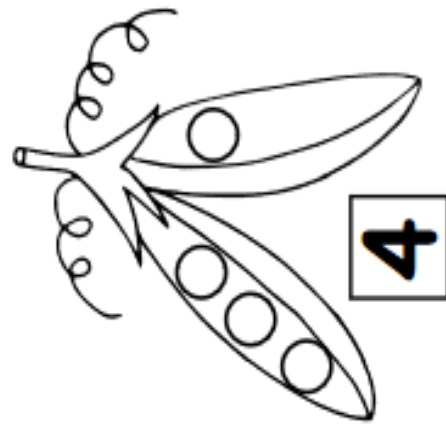
<https://www.youtube.com/watch?v=6OJIPP5iPEo> – Audio rozprávka

<https://www.youtube.com/watch?v=nas4CRTrA8w> Janko Hraško Spievankovo – rozprávky4

<https://ulozto.sk/file/d8Uvz64XhbWF/05-janko-hrasko-wav?showDialog=1> pieseň na stiahnutie Ujo Lubo - Janko Hraško

Spracovala: Mgr. Sylvia Kompanová

Obrázky si môžu deti vyfarbiť a vyrobiť si z nich knihu, ktorú doplnia ešte o text. Rozprávku môžu podľa obrázkov prerozprávať, dokončiť vlastnými slovami, dramatizovať.

Dokresli příslušný počet hráškov.

